

ΔΗΜΟΦΩΝ

ΕΤΟΣ 26ο | ΤΕΥΧΟΣ **114** | ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2025

Γυρίσαμε πάλι στο φθινόπωρο

«Γυρίσαμε πάλι στο φθινόπωρο, το καλοκαίρι
σαν ένα τετράδιο που μας κούρασε γράφοντας μένει
γεμάτο διαγραφές αφηρημένα σχέδια
στο περίθωριο κι ερωτηματικά, γυρίσαμε
στην εποχή των ματιών που κοιτάζουν
στον καθρέφτη μέσα στο ηλεκτρικό φως
σφιγμένα χείλια κι οι άνθρωποι ξένοι
στις κάμαρες στους δρόμους κάτω απ' τις πιπεριές
καθώς οι φάροι των αυτοκινήτων σκοτώνουν
χιλιάδες χλωμές προσωπίδες.

Γυρίσαμε· πάντα κινάμε για να γυρίσουμε
στη μοναξιά, μια φούχτα χώμα, στις άδειες παλάμες...»

Γ. Σεφέρης

ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Σύλλογος Ποιοτικής & Πολιτιστικής
Αναβάθμισης Δυτικής Αττικής
“Ο ΔΗΜΟΦΩΝ”

ΕΚΔΟΤΗΣ

Παναγιώτης Δημητρούλης
(Κιν.: 6977.781.753)

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΛΩΝ/ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Κοροπούλης Βασίλης

Κοροβέση Ελένη

Παπαϊωάννου Παναγιώτης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

Λαϊνιάς Παναγιώτης -

Μποχάρτζας Γεώργιος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Κωνσταντίνα Πέππα

Τηλ./Fax: 210.55.58.291

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Μήτσιου - Τσιάμη Κατερίνα

Πτυχ. Τεχνολόγος Γραφικών Τεχνών

Ταχυδρομική Διεύθυνση

28ης Οκτωβρίου 3, 196 00

Μάνδρα Αττικής

Τηλ.: 6977.781.753

www.dimofon.gr

e-mail: info@dimofon.gr

Ο “ΔΗΜΟΦΩΝ” ανταλλάσσεται με
όλα τα έντυπα πολιτιστικού περιεχομένου.

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις εκείνων
που τα υπογράφουν.

Επιτρέπεται η τμηματική ή ολική αναδημοσίευση
άρθρων, υπό την προϋπόθεση ότι θα αναγράφεται η
πηγή τους.

Η ύλη για το τεύχος “έκλεισε” στις 20/10/2025.

ΕΤΟΣ 26ο **114**
ΤΕΥΧΟΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2025

Παζι

Για να συναρμολογήσεις
ένα-ένα τα κομμάτια
πρέπει πρώτα να τα έχεις
κι ανοιχτά νά 'ναι τα μάτια.

Για να δεις την ζωγραφιά
ρώτα γύρω σου ανθρώπους
κι ο καθένας θα σου δώσει
ό,τι τού 'ναι βολετό.

Πέτα τ' άχρηστα κομμάτια
των ανθρώπων τις κακές
ξέχνα το πηχτό σκοτάδι
που κι εσύ το κουβαλάς.

Όταν δεν το περιμένεις
καθαρά θα δεις μπροστά σου
την εικόνα να προβαίνει
και να σου χαμογελά.

ΣΧΟΛΙΑ: Το ποίημα είναι ένα απλό τραγουδάκι που μου βγήκε εντελώς αυθόρμητα. Μιλάει για το παιδί που όλοι οι άνθρωποι κρύβουμε μέσα μας και που αν καταφέρουμε να το ακούσουμε ίσως δούμε διαφορετικά, με μια πιο φρέσκια ματιά, τον κόσμο. Ο ρυθμός του ποιήματος είναι τροχαϊκός (οι τόνοι μπαίνουν στις μονές συλλαβές του στίχου), αλλού επτασύλλαβος και αλλού οκτασύλλαβος, χωρίς σταθερή ομοιοκαταληξία. Τέλος, το ποίημά μου είναι επηρεασμένο από το ποίημα του Κωστή Παλαμά “Πρωϊ...” που γράφτηκε το 1897.

Θεωνάς Χαρατσής

Πώς τα σχολεία μπορούν να καλλιεργήσουν την ψυχική ανθεκτικότητα και την κοινωνική ευεξία των μαθητών

Η ψυχική υγεία αποτελεί πλέον μία από τις **σημαντικότερες προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας**. Με την αύξηση των ψυχολογικών προβλημάτων σε παιδιά και εφήβους, όπως άγχος, κατάθλιψη και κοινωνική απομόνωση, η ανάγκη για **προληπτικά μέτρα και εκπαίδευση συναισθηματικής νοημοσύνης** γίνεται επιτακτική.

Σύμφωνα με τον **Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Π.Ο.Υ.)**, περίπου **1 στα 7 παιδιά ηλικίας 10-19 ετών** αντιμετωπίζει κάποια μορφή ψυχικής διαταραχής. Οι συνέπειες δεν περιορίζονται μόνο στην ψυχολογία, αλλά επηρεάζουν και τη **μάθηση, τη σχολική επίδοση και τις κοινωνικές σχέσεις**. Η σχολική κοινότητα αποτελεί τον ιδανικό χώρο για πρώιμη παρέμβαση, καθώς τα παιδιά περνούν μεγάλο μέρος της ημέρας τους στο σχολείο και αναπτύσσουν τις πρώτες κοινωνικές δεξιότητες. Ένα υποστηρικτικό σχολικό περιβάλλον μπορεί να **προλάβει προβλήματα πριν αυτά εξελιχθούν σε χρόνια δυσκολία**, δημιουργώντας σταθερές βάσεις για ψυχική ανθεκτικότητα.

Η **συναισθηματική νοημοσύνη (Emotional Intelligence, EQ)** είναι η ικανότητα να αναγνωρίζουμε, να κατανοούμε και να διαχειριζόμαστε τα δικά μας συναισθήματα, αλλά και τα συναισθήματα των άλλων. Μαθητές με υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη παρουσιάζουν καλύτερες σχέσεις με συμμαθητές και δασκάλους, μεγαλύτερη ικανότητα διαχείρισης άγχους και κοινωνικές δεξιότητες που προλαμβάνουν εκφοβισμό και κοινωνική απομόνωση.

Διεθνώς, πολλά σχολεία ενσωματώνουν **μαθήματα mindfulness, τεχνικές χαλάρωσης, διαχείρισης άγχους και παιχνιδοποιημένες ασκήσεις συνεργασίας**. Στην Ελλάδα, προγράμματα όπως το «**Μαθαίνω να Μαθαίνω Συναισθηματικά**» και οι βιωματικές δράσεις της Πανελληνίας Ένωσης Σχολικών Ψυχολόγων προωθούν την ψυχολογική ευεξία των μαθητών με ομάδες συζήτησης και δημιουργικά εργαστήρια. Οι μαθητές μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους, να εκφράζονται και να συνεργάζονται, χτίζοντας μια **υγιή βάση για τη ζωή τους και τη μάθησή τους**.

Η ψυχική ανθεκτικότητα μπορεί να ενισχυθεί καθημερινά με απλές στρατηγικές. Η **καθημερινή αναπνοή ή μικρές ασκήσεις χαλάρωσης**, για παράδειγμα, βοηθά τα παιδιά να συγκεντρωθούν πριν από το μάθημα ή τις εξετάσεις. Το **ημερολόγιο συναισθημάτων**, όπου τα παιδιά καταγράφουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, ενισχύει την αυτογνωσία και τη συναισθηματική ρύθμιση. Η **ομαδική εργασία με στόχο τη συνεργασία** όχι μόνο βελτιώνει τις σχολικές επιδόσεις, αλλά και τις κοινωνικές δεξιότητες, ενώ η **στήριξη από δασκάλους και γονείς** δημιουργεί ένα θετικό και ασφαλές περιβάλλον για ανάπτυξη.

Παραδείγματα καλών πρακτικών υπάρχουν σε πολλά σχολεία. Σχολεία που εφαρμόζουν εβδομαδιαία «**συναισθηματική ώρα**» αναφέρουν μείωση περιστατικών εκφοβισμού και αυξημένη συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία. Οργανισμοί νεολαίας χρησιμοποιούν **παιχνίδια συνεργασίας και προσομοίωση κρίσεων**, διδάσκοντας στα παιδιά στρατηγική σκέψη και λήψη αποφάσεων. Τα βιωματικά εργαστήρια με **δημιουργική γραφή και καλλιτεχνικές δραστηριότητες** βοηθούν τα παιδιά να εκφράζουν τα συναισθήματά τους και να ενισχύουν την αυτοεκτίμησή τους.

Οι εκπαιδευτικοί παίζουν κεντρικό ρόλο στην ψυχική υγεία των μαθητών. Εκτός από τη μετάδοση γνώσεων, μπορούν να εντοπίζουν πρώιμα σημάδια στρες ή κοινωνικών δυσκολιών, να προσφέρουν καθοδήγηση και ενσυναίσθηση, και να ενθαρρύνουν τα παιδιά να μοιράζονται προβλήματα και συναισθήματα. Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχικής υγείας και διαχείρισης κρίσεων είναι εξίσου σημαντική με τη διδασκαλία της ύλης.

Η ψυχική υγεία δεν είναι πολυτέλεια ούτε προνόμιο λίγων. Είναι **δεξιότητα που καλλιεργείται από μικρή ηλικία**, και τα σχολεία μπορούν να γίνουν **χώροι ανάπτυξης ανθεκτικότητας, αυτογνωσίας και συναισθηματικής νοημοσύνης**. Επενδύοντας στην ψυχική ευεξία των μαθητών, χτίζουμε μια κοινωνία που δεν φοβάται τις προκλήσεις, συνεργάζεται και σέβεται τη μοναδικότητα του κάθε ανθρώπου.

Η εκπαίδευση μυαλού και ψυχής δεν είναι ιδανική - είναι αναγκαία. Κάθε δράση που προάγει τη συναισθηματική καλλιέργεια, κάθε πρόγραμμα mindfulness ή βιωματικό εργαστήριο είναι **επένδυση στο μέλλον της κοινωνίας**, γιατί τα παιδιά που μαθαίνουν να φροντίζουν τη ψυχική τους υγεία γίνονται ενήλικες που μπορούν να υποστηρίξουν και τον εαυτό τους και τους γύρω τους.

Βασιλική Ανθή Κουδουμά

Εκπαιδευτικός Δημοτικής Εκπαίδευσης - Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος στο τμήμα Επιστήμες της Αγωγής μέσω Καινοτόμων Τεχνολογιών & Βιοϊατρικών Προσεγγίσεων με Ειδίκευση στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Παρουσίαση τής ιστοσελίδας <http://www.littlerefugee.com>

Ελένη Α. Ηλία

Η Ιστοσελίδα αναφέρεται στο αγγλικό βιβλίο τής Ελένης Α. Ηλία, με τίτλο *A Heart's Little Refugee* (Ένα προσφυγάκι τής καρδιάς) και υπότιτλο *A story of childhood exile and a teaching program for the meaning of refugeehood* (Μια ιστορία παιδικής εξορίας και ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την έννοια τής προσφυγιάς). Η Αρχική Σελίδα (Home) περιλαμβάνει εικόνες που προσανατολίζουν τον επισκέπτη τής Ιστοσελίδας σχετικά με το αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνεται το βιβλίο: Παιδιά 6-12 ετών, γονείς, εκπαιδευτικούς, φοιτητές.

Στην Ιστοσελίδα ακολουθούν πληροφορίες για το βιβλίο και για τη συγγραφέα. Παρατίθεται **α)** το οπισθόφυλλο τού βιβλίου, **β)** οι τίτλοι όλων των κεφαλαίων, **γ)** σύντομα αποσπάσματα από τον Πρόλογο και από τα δύο πρώτα κεφάλαια, καθώς και **δ)** το βιογραφικό τής συγγραφέως:

About the book (Σχετικά με το βιβλίο)

α) Το "Ένα προσφυγάκι της καρδιάς" είναι μια συγκινητική λογοτεχνική ιστορία που συνυφαίνει την παιδική αθωότητα με θέματα εκτοπισμού, μνήμης και ανθεκτικότητας. Μέσα από ποιητική αφήγηση, η Ελένη Ηλία δημιουργεί ένα αλληγορικό ταξίδι όπου ένα μυστηριώδες κοριτσάκι αναδύεται από τη θάλασσα, κουβαλώντας τις αναμνήσεις ενός χαμένου Παραδείσου.

Το βιβλίο αυτό είναι κάτι περισσότερο από ένα έργο μυθοπλασίας. Είναι επίσης ένα ισχυρό εκπαιδευτικό εργαλείο. Το δεύτερο μέρος εισάγει ένα καινοτόμο διδακτικό πρόγραμμα, σχεδιασμένο να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να εμπλέξουν τους μικρούς μαθητές σε συζητήσεις για τους πρόσφυγες, την απώλεια και την αίσθηση του ανήκειν μέσω τής αφήγησης, τής δημιουργικής έκφρασης. Βασισμένο στην ικανότητα της λογοτεχνίας να καλλιεργεί την ενσυναίσθηση, το πρόγραμμα ενθαρρύνει τα παιδιά να επεκτείνουν την ιστορία, φανταζόμενα τις δικές τους ιστορίες ανθεκτικότητας και ελπίδας.

Είτε είστε αναγνώστης που έλκεται από τη λογοτεχνική μυθοπλασία είτε εκπαιδευτικός που αναζητά ουσιαστικές δραστηριότητες στην τάξη, το "Ένα προσφυγάκι της καρδιάς" προσφέρει τόσο μια συγκινητική αφήγηση όσο και ένα πρακτικό πλαίσιο για τη διδασκαλία της κοινωνικής ευαισθητοποίησης μέσω της λογοτεχνίας.

Ένα βιβλίο που πρέπει να διαβαστεί, να μοιραστεί και να εξερευνηθεί - τόσο στην καρδιά όσο και στην τάξη.

Για αναγνώστες ηλικίας 6-12 ετών (με παιδαγωγική καθοδήγηση που συνιστάται για νεότερους αναγνώστες), για γονείς και για εκπαιδευτικούς.

β) CONTENTS (Περιεχόμενα)

Prologue (Πρόλογος)

Part I Paradise (Μέρος Πρώτο-Παράδεισος)

The Gift of the Sunset (Το δώρο τού δειλινού)
The Garden of Memories (Ο κήπος των αναμνήσεων)
A Goodbye in Limbo (Ένα αντίο που εκκρεμεί)
Part II Paradise Lost (Μέρος Δεύτερο-Χαμένος Παράδεισος)

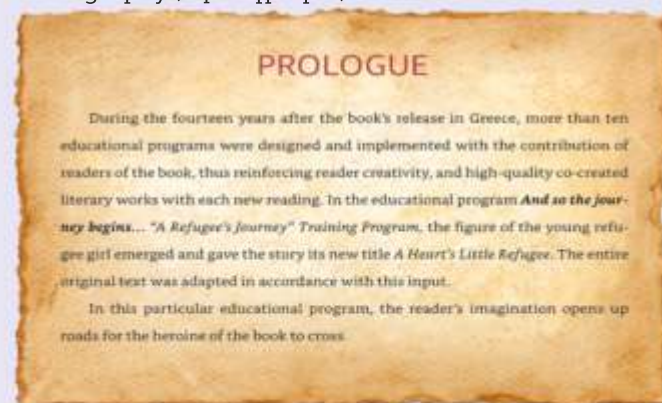
The Phobics (Οι φοβικοί)
The Know-it-alls (Οι ξερόλες)
The Tormentor (Ο βασανιστής)
The Workaholic (Η εργασιομανής)
The Screenaholics (Οι εθισμένοι στην οθόνη)
The Shopaholics (Οι μανιώδεις καταναλωτές)
The Fame Addict (Ο εξαρτημένος από τη δόξα)

Part III Paradise Revived (Μέρος Τρίτο-Αναγεννημένος Παράδεισος)

The Revelation (Η αποκάλυψη)
The Meeting (Η συνάντηση)
The Return (Η επιστροφή)
Eternal Reunion (Παντοτινή επανένωση)

And so the Journey Begins... A training program about Refugees (Κι έτσι το ταξίδι ξεκινά... Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους πρόσφυγες)

Abstract (Περίληψη)
Introduction (Εισαγωγή)
Details of the Program (Λεπτομέρειες τού προγράμματος)
Objectives (Στόχοι)
Principles and Methodology (Αρχές και Μεθοδολογία)
Results (Αποτελέσματα)
Conclusions (Συμπεράσματα)
Bibliography (Βιβλιογραφία)

γ) Πρόλογος

...Κατά τη διάρκεια των δεκαεσσάρων χρόνων κυκλοφορίας τού βιβλίου στην Ελλάδα σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν με τη συνεισφορά των αναγνωστών του

βιβλίου περισσότερα από δέκα εκπαιδευτικά προγράμματα, που αναδεικνύουν τη δημιουργικότητα του ρόλου του αναγνώστη, την ιδιότητα του λογοτεχνικού έργου να είναι ανεξάντλητο σε κάθε νέα ανάγνωση. Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα **And so the Journey Begins... A training program about Refugees** αναδύθηκε η φιγούρα της μικρής προσφυγοπούλας, που έδωσε στο έργο το νέο του τίτλο. Ολόκληρο το έργο προσαρμόστηκε σύμφωνα με αυτό το δεδομένο. Στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα η φαντασία του αναγνώστη ανοίγει δρόμους για να τους διασχίσει η ηρωίδα του βιβλίου.

THE GIFT OF THE SUNSET

That is when I spot an indistinct shape on the surface of the sea. I rub my eyes to see better. It becomes more and more visible and so little by little I understand that it is approaching the beach. Eventually, I discern a child's head. *How strange! Could it be a castaway, a refugee, maybe a castaway refugee?* Yet I have not seen any boat crossing the open sea all afternoon. A little girl of five or six comes out of the water right where I am sitting and stands silently before me.

Το δώρο του δειλινού

Τότε είναι που διακρίνω πάνω στην επιφάνεια της θάλασσας ένα ακαθόριστο σημάδι. Τρίβω τα μάτια μου, για να το παρατηρήσω καλύτερα. Γίνεται όλο και περισσότερο ορατό κι έτσι σιγά-σιγά καταλαβαίνω ότι πλησιάζει προς την παραλία. Τελικά κατορθώνω να ξεχωρίσω ένα παιδικό κεφαλάκι. Τι παράξενο! Να είναι ένας ναυαγός, ένας πρόσφυγας; Ίσως ένας ναυαγός-πρόσφυγας; Όλο το απόγευμα δεν έχω δει καμιά βάρκα να περνάει στ' ανοιχτά. Ένα κοριτσάκι ως πέντε-έξι χρονών βγαίνει από το νερό στο σημείο ακριβώς που είμαι καθισμένη και στέκεται σιωπηλό μπροστά μου.

THE GIFT OF THE SUNSET

"Where do you come from?" I ask holding my breath in anticipation; a thought has suddenly entered my mind. *Could it be?*

"I come from the garden land..."

That was exactly the answer I had been waiting for! However, my need to protect myself, to rule out any possible mistake, compels me to keep asking for clarification.

"Which garden land?" I ask as if I suspect nothing.

"Are there many?" the young girl wonders with a touching naivety... only to reply, "From the garden land on the island."

This may not mean much to you, but to me, it signifies something very specific. Colors, sounds, smells, touches and tastes awaken inside me and take me to the garden where I spent my early childhood years.

-Από πού έρχεσαι; Ρωτώ με κομμένη ανάσα, ζητώντας επιβεβαίωση για την ιδέα που έχει ξαφνικά καρφωθεί στο μυαλό μου. Είναι δυνατόν;
-Έρχομαι από τον κήπο.

Αυτή ακριβώς είναι η απάντηση που περίμενα, ωστόσο η ανάγκη μου να προστατέψω τον εαυτό μου, να αποκλείσω κάθε ενδεχόμενο λάθους, με κάνει να

συνεχίσω να ζητάω διευκρινίσεις.

-Από ποιον κήπο; Ρωτάω σαν να μην υποπεύομαι τίποτα.

-Υπάρχουν πολλοί; Απορεί το κοριτσάκι με συγκινητική αφέλεια. Για να καταλήξει:

-Από τον κήπο στο νησί.

Ίσως αυτό να μην σας φαίνεται ιδιαίτερα κατατοπιστικό, αλλά για μένα, ετούτη τη στιγμή είναι το πιο συγκεκριμένο πράγμα στον κόσμο. Χρώματα, ήχοι, ευωδιές, αγγίγματα και γεύσεις ξυπνούν μέσα μου και με μεταφέρουν στον κήπο όπου έζησα τα πρώτα παιδικά μου χρόνια...

Ο κήπος των αναμνήσεων

THE GARDEN OF MEMORIES

This garden always remains inextricably linked to my senses. When I was a five- or six-year-old child, it was my whole world. It was vaster than the universe and at the same time as familiar and safe as my parents' hugs.

Αυτός ο κήπος παραμένει πάντα άρρηκτα δεμένος με τις αισθήσεις μου. Τότε που ήμουν παιδάκι πέντε-έξι χρονών, ήταν για μένα όλος ο κόσμος μου. Ήταν πιο απέραντος από το σύμπαν και ταυτόχρονα τόσο οικείος και ασφαλής όσο κι η αγκαλιά των γονιών.

THE GARDEN OF MEMORIES

... my garden was often turned into a land of adventure. All the children of the settlement gathered there to feel the excitement of pirates discovering hidden treasures.

... ο κήπος μου συχνά μετατρέποταν σε γη της περιπέτειας. Όλα τα παιδιά του οικισμού συγκεντρώνονταν εδώ, για να νιώσουν τον ενθουσιασμό των πειρατών που έβρισκαν κρυμμένους θησαυρούς.

THE GARDEN OF MEMORIES

... Their torment, which offered us children the joy of feeling strong, lasted until the moment of the critical question. This question was addressed to me, the mistress of the garden, even though I was the youngest in the group. At the end of each day of pirate adventures, it was I who had the power to decide whether or not to release the captives.

Το μαρτύριό τους, που πρόσφερε σε μας τα παιδιά τη χαρά να νιώθουμε δυνατά, διαρκούσε έως τη στιγμή της κρίσιμης ερώτησης. Η ερώτηση αυτή απευθυνόταν σε μένα, τη δέσποινα του κήπου, αν και ήμουν η μικρότερη της παρέας. Στο τέλος των πειρατικών περιπετειών τής ημέρας ήμουν εγώ που είχα τη δύναμη να αποφασίσω για το αν ή όχι θα απελευθερώναμε τους αιχμαλώτους.

Όταν απέμεινα μόνη, για μένα ήταν μια πρόκληση να επαναλάβω το παιχνίδι της αιχμαλωσίας, που τόσο καλά θα έπρεπε να έχω διδαχθεί. Ωστόσο ποτέ δεν το τόλμησα. Όχι από ευαισθησία αλλά από φόβο. Υποπευδύμουν πως μόνη κινδύνευα να υποστώ την εκδίκησή τους για το καθημερινό μαρτύριο που τα υποβάλλαμε.

About the author (Σχετικά με τη συγγραφέα)

δ) Η Ελένη Ηλία γεννήθηκε στην Αθήνα το 1967. Πέρασε τα παιδικά της χρόνια στην Αττική και την Κρήτη. Ο χρόνος που πέρασε στην Κρήτη αποτέλεσε την κύρια πηγή έμπνευσης για το μυθιστόρημα «A Heart's Little Refugee». Τα περισσότερα καλοκαίρια της ζωής της τα πέρασε στο Λουτράκι, όπου ζει μόνιμα τώρα.

Σπούδασε Παιδαγωγικά στο Πανεπιστήμιο Πατρών (1985–1989) και έλαβε το διδακτορικό της στη Νεοελληνική Λογοτεχνία από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών το 1996, με διατριβή για το έργο του Ηλία Βενέζη. Έχει διδάξει για τριάντα έξι ακαδημαϊκά εξάμηνα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εκπαιδευοντας εν ενεργεία εκπαιδευτικούς στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Πατρών και Αιγαίου. Δίδαξε επίσης για δεκαεπτά χρόνια στην Αττική, στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η Ελένη Ηλία έχει συμμετάσχει σε εθνικά και διεθνή συνέδρια και σεμινάρια επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, με επίκεντρο τη δημιουργική γραφή και την εκπαιδευτική χρήση της λογοτεχνίας. Έχει διατελέσει μέλος της συντακτικής επιτροπής και επιμελήτρια περιεχομένου του λογοτεχνικού και ακαδημαϊκού περιοδικού Διαδρομές, ISSN: 1105-1523 και Γενική Γραμματέας του ιστορικού σωματίου Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά. Συμμετείχε επίσης σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

για τη μελέτη, τη διδασκαλία και την προώθηση της ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας.

Το έργο της έχει τιμηθεί από διάφορους φορείς, συμπεριλαμβανομένου του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας και του ελληνικού τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Βιβλίων για Νέους (IBBY). Είναι συγγραφέας αρκετών βιβλίων, έχει επιμεληθεί πρακτικά συνεδρίων και έχει συνεισφέρει δοκίμια και λογοτεχνικά έργα σε πολυάριθμους συλλογικούς τόμους και περιοδικά.

Μέσα από τις δημοσιεύσεις της και τη διδασκαλία της, επιδιώκει να τονίσει ότι κάθε λογοτεχνικό έργο είναι μια κοινή δημιουργία μεταξύ του συγγραφέα και των αναγνωστών του - είτε πρόκειται για παιδιά είτε για ενήλικες.

Στην Ιστοσελίδα υπάρχει επίσης ένα **blog** (ιστολόγιο), όπου αναρτώνται άρθρα με αφηγηματικά κείμενα αναγνωστών του βιβλίου **A Heart's Little Refugee**, τα οποία έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο προγραμμάτων δημιουργικής γραφής, με ερέθισμα το συγκεκριμένο βιβλίο. Αναφέρω ενδεικτικά τους τίτλους:

Children's texts inspired by the book A Heart's Little Refugee

(Παιδικά κείμενα, εμπνευσμένα από το βιβλίο Ένα προσφυγάκι της καρδιάς)

When the children's imagination opens up roads for the little refugee to cross

(Όταν η παιδική φαντασία ανοίγει δρόμους για να τους διασχίσει το προσφυγάκι)

Οι επισκέπτες του Ιστολογίου έχουν τη δυνατότητα επικοινωνίας αναφορικά με το βιβλίο που παρουσιάζεται, με τα άρθρα για τα κείμενα των αναγνωστών κ.ο.κ.

Το ιστολόγιο συνδέεται και με το διαδραστικό ιστολόγιο eilia.gr το οποίο έχει παρουσιαστεί στο τεύχος 108 (Ιανουάριος-Μάρτιος 2024) του περιοδικού "Ο Δημοφών".

Επίσης, το παρόν ιστολόγιο προσφέρει στον επισκέπτη τη δυνατότητα εισόδου σε διάφορους συνδέσμους π.χ. amazon.com, waterstones.com, sako.com κ.ά. μέσα από τους οποίους μπορεί κάποιος να προμηθευτεί το βιβλίο παγκοσμίως (από τον Καναδά μέχρι τη Νέα Ζηλανδία).

«ΟΙ... και οι...» Συλλογικό έργο μαθητών

Αναστασία Ν. Μαργέτη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που παρουσιάζεται στο άρθρο εστιάζει στην ανάπτυξη της λεκτικής έκφρασης των μαθητών Δημοτικού με σκοπό την επικοινωνία ιδεών και σκέψεων. Το σχέδιο εργασίας στοχεύει πρωτίστως στην έκφραση πρωτότυπων ιδεών από τους μαθητές με ερέθισμα εικόνες έργων του εικαστικού Ιωάννη Μπινάκα. Παράλληλα αποσκοπεί στον μετασχηματισμό των ιδεών σε δομημένο αφηγηματικό λόγο, προφορικό και γραπτό. Επιπροσθέτως επιδιώκει να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών στη σχολική έρευνα με τρόπο έμμεσο και εμπειρικό. Το παιδαγωγικό σενάριο έχει υλοποιηθεί με τους δεκατέσσερις μαθητές της Δ2 τάξης του 106^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αθηνών κατά το σχολικό έτος 2015-2016. Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε, επειδή ανταποκρινόταν στις γνωσιοθεωρητικές και στις αισθητικές-καλλιτεχνικές ανάγκες των μαθητών, σχετιζόταν με τα ενδιαφέροντά τους και στηριζόταν σε προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες τους. Το σχέδιο εργασίας προσέγγισε διαθεματικά τα γνωστικά αντικείμενα της Γλώσσας, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Ιστορίας και Μυθολογίας, της Αισθητικής και της Θεατρικής Αγωγής. Το εκπαιδευτικό σενάριο είχε εξάμηνη διάρκεια και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης του Προγράμματος Σπουδών. Προτιμήθηκε η συνένωση των δύο διδακτικών ωρών της εβδομάδας, ώστε να ολοκληρώνεται ο κάθε επιμέρους σχεδιασμός. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες συνεργάστηκαν για τη δημιουργία ομαδικού παραμυθιού με αφηγηματικό ερέθισμα εικόνες έργων του εικαστικού Ιωάννη Μπινάκα. Τα παιδιά προηγουμένως είχαν συνεργαστεί για τη διαμόρφωση κοινού μύθου, πλοκής, δράσης, ηρώων, επεισοδίων. Στο τέλος του έτους το ομαδικό παραμύθι αναρτήθηκε στο σχολικό ιστολόγιο (<https://blogs.sch.gr/106dimat/files/2019/11/paramythi.pdf>).

Τα έργα τέχνης του καταξιωμένου εικαστικού Ιωάννη Μπινάκα¹, επιλέχθηκαν, διότι παραπέμπουν σε αφηγήσεις παραδοσιακών παραμυθιών, με τα χαρακτηριστικά των οποίων οι μαθητές ήταν εξοικειωμένοι. Οι εικόνες του με ήρωες παιδιά ή σαν παιδιά, ταξιδεύουν τον θεατή σε τοπία της φύσης, του ονείρου, της φαντασίας και του παιχνιδιού, καθώς και σε στιγμές της λαϊκής παράδοσης, της ιστορίας και του μύθου. Επιπλέον τα έργα του Μπινάκα υποβάλλουν μια ορισμένη θέση του κόσμου και του ανθρώπου που σχετίζεται με την πολιτιστική μας κληρονομιά, ενώ ταυτόχρονα συνδιαλέγονται με αξίες πανανθρώπινες, τις οποίες οι μαθητές αξίζει να γνωρίσουν.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα βασικό μεθοδολογικό πλαίσιο συνιστά η ενεργητική - βιωματική μάθηση, όπου η

εμπλοκή των μαθητών είναι άμεση, ώστε μαζί με την απόκτηση γνώσεων, να διαμορφώνονται νέες στάσεις και συμπεριφορές. Η διδασκαλία οργανώθηκε με εργασία είτε στο σύνολο της τάξης είτε σε ομάδες είτε ατομικά. Το διαθεματικό σενάριο διαμορφώθηκε ως ημιδομημένη μικροέρευνα². Η διδακτική παρέμβαση κινείται στο πλαίσιο των κειμενοκεντρικών μοντέλων διδασκαλίας της γραπτής έκφρασης, τα οποία διδάσκουν τους υπερπροτασιακούς κανόνες και τις δομές που διακρίνουν τους διάφορους τύπους του λόγου στους μαθητές³. Έτσι ο μαθητής καθίσταται σταδιακά ικανότερος στην παραγωγή αφηγηματικών κειμένων και στον τρόπο δόμησης της σκέψης⁴.

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σενάριο δεν στοχεύει σε εικονικό εγγραμματισμό αλλά δίνει έμφαση στην αυθόρμητη συναισθηματική και πνευματική ανταπόκριση των παιδιών σε έργα του Μπινάκα. Εξάλλου η απόπειρα ερμηνείας έργων τέχνης συνεπάγεται και αισθητική καλλιέργεια. Το πρόγραμμα εστιάζει στη λεκτική έκφραση και επικοινωνία μεταξύ των μαθητών, προϋποθέτει τη συλλογική αλληλεπίδρασή τους⁵, την αυτενέργεια και την πρωτοβουλία τους. Είναι, άλλωστε, γνωστό ότι η ενεργητική έκφραση, συναισθηματική και πνευματική, του ατόμου οδηγεί στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του και την αυτοπραγμάτωση.

ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙΣΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Για την επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων σχεδιάστηκαν, οργανώθηκαν και υλοποιήθηκαν εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Σημείο αναφοράς του ομαδικού παραμυθιού αποτέλεσαν οι εικόνες έργων του Μπινάκα. Τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με τις δημιουργίες του καλλιτέχνη από την ιστοσελίδα του στο διαδίκτυο. Τα έργα του εμφανίζονταν στον πίνακα από τον προβολέα της τάξης.

Αρχικά οι μαθητές καλούνταν να δημιουργήσουν δικούς τους τίτλους για έργα του εικαστικού. Στη συνέχεια ζητήθηκε η αναγνώριση του θέματος σε πίνακες με μυθολογικές και ιστορικές αναφορές, ήδη γνωστές από τη διδασκεία ύλη. Έτσι οι μαθητές εστίασαν την προσοχή τους στα πρόσωπα, τα ενδύματα, καθώς και στα συμβολικά αντικείμενα που κρατούν ή που τα περιβάλλουν.

Σε επόμενη φάση οι μαθητές καλούνταν ατομικά ή σε ομάδες να δραματοποιήσουν εικόνες έργων της επιλογής τους και να αυτοσχεδιάσουν επινοώντας φανταστικούς διαλόγους ή μονολόγους, καθώς και κινήσεις ή εκφράσεις προσώπων. Τα παιδιά αναπλαισίωσαν τα εικαστικά δρώμενα και τοποθετούσαν την πλοκή σε σύγχρονα συμφραζόμενα, ενώ ταυτόχρονα στις αφηγήσεις τους συνυφαίνονταν προσωπικές εμπειρίες και βιώματα. Κάθε δραματοποίηση επινοούνταν με έπαινο από την εκπαιδευτική, καθώς και με θερμό χειροκρότημα και εύθυμα σχόλια από τους συμμαθητές τους, με αποτέλεσμα το ενδιαφέρον όλων να παραμένει αμείωτο και η συμμετοχή των μαθητών να αυξάνεται θεαματικά.

Σε άλλο στάδιο επιλέχθηκε ένας πολυπρόσωπος πίνακας και ζητήθηκε εθελοντικά η αφήγηση μιας πρωτότυπης

1. Ο Ιωάννης Μπινάκας, εκτός των άλλων έργων του, έχει φιλοτεχνήσει τις εικόνες για τη σειρά γραμματισμών του Οικουμενικού Πατριαρχείου που εκδόθηκε από τα ΕΛΤΑ με τίτλο «Αναμνηστική σειρά Β-2000 από Χριστού». Έχει λάβει 18 βραβεία και διακρίσεις, με σημαντικότερο τον τίτλο «Αρχων Αγιογράφος του Οικουμενικού Πατριαρχείου» (2000).

2. Frey, K. (2010). *Η μέθοδος Project* (Κ. Μάλλιου μτφρ.), Αθήνα: Αφοι Κυριακίδη.

3. Ματσαγγούρας, Η. (2001). Η Σχολική Τάξη, Β' *Κειμενοκεντρική Προσέγγιση του γραπτού λόγου*. Αθήνα.

4. Ματσαγγούρας, Η. και Κουλουμπάρη, Α. (1999). *Ένα Πρόγραμμα Διδασκαλίας της Κριτικής Σκέψης: Θεωρητικές Αρχές και Εφαρμογές στην Παραγωγή του Γραπτού Λόγου*, Ψυχολογία, 6(3), 299-396.

5. Γουγουλάκης, Π. (2012). Κοινωνικές ικανότητες, κοινωνικό κεφάλαιο και εκπαίδευση. *Επιστήμη και Κοινωνία*, 29, 37-53.

ιστορίας σε σχέση με αυτόν. Τα παιδιά -σε ατομική βάση αρχικά- δημιουργούσαν τη δική τους αφήγηση, αρχικά απαντώντας σε διαδοχικές ερωτήσεις της εκπαιδευτικού. Οι ερωτήσεις αυτές αφορούσαν στα πρόσωπα, τη χωροχρονική πλαίσισωση, στη δράση και την αιτιολόγησή της, τα αποτελέσματα και τα συναισθήματα των ηρώων κάθε εικόνας. Ακολουθούσαν συμπληρωματικές, διευκρινιστικές ερωτήσεις ανάλογα με τις απαντήσεις κάθε παιδιού. Ο έπαινος και το χειροκρότημα στο τέλος της αφήγησης έδιναν ισχυρή ανατροφοδότηση. Τις επόμενες φορές οι περισσότεροι μαθητές είχαν σχηματίσει μόνοι τους ομάδες και ζητούσαν να παρουσιάσουν τις δικές τους ιστορίες στην τάξη.

Με την επανάληψη της διαδικασίας οι απαντήσεις των παιδιών γίνονταν πληρέστερες και οι υποβοηθητικές ερωτήσεις της εκπαιδευτικού μειώνονταν, σύμφωνα με τη διδακτική αρχή της φθίνουσας καθοδήγησης⁶. Σταδιακά οι ερωτήσεις αυτές έλαβαν μονολεκτική μορφή (πού, πότε, ποιος, πώς, γιατί, αποτελέσματα, τι νιώθω-τι νιώθουν) και αναγράφονταν στον πίνακα, ώστε τα παιδιά να τις απομνημονεύσουν και σιγά-σιγά να τις χρησιμοποιούν μόνοι τους. Οι συγκεκριμένες ερωτήσεις ονομάστηκαν «εργαλεία σκέψης» και η χρήση τους αξιοποιήθηκε στο εξής σε όλα τα γλωσσικά μαθήματα (δημιουργία έκθεσης, περίληψης, διήγηση ιστορικών γεγονότων, κ. α.).

Κίνητρο για τη δημιουργία ομαδικού παραμυθιού αποτέλεσε η «τυχαία ανακάλυψη» στη σχολική βιβλιοθήκη του ομαδικού παραμυθιού με τίτλο *Πάμε μια βόλτα στον χρόνο*. Το έργο είχαν συγγράψει παλαιοί μαθητές της Δ2 τάξης του σχολείου με την ίδια δασκάλα, έχοντας ως σημείο αναφοράς τις εικόνες του σχολικού ημερολογίου. Η ιδέα της δημιουργίας ενός νέου συλλογικού έργου, το οποίο θα παρέμενε στη σχολική βιβλιοθήκη, όταν και εκείνα τα παιδιά θα είχαν αποφοιτήσει, προκάλεσε ενθουσιασμό και συγκίνηση.

Το επόμενο χρονικό διάστημα ξεκίνησε η συνεργασία για τη δημιουργία του νέου «βιβλίου». Το έργο θα ήταν οπωσδήποτε παραμύθι, διότι είχε ήδη εκδηλωθεί στις πρότερες αφηγήσεις των παιδιών η αυθόρμητη προτίμησή τους σε αυτό το είδος, μέσω της συχνής αξιοποίησης του μαγικού στοιχείου, το οποίο συνιστά βασικό χαρακτηριστικό του παραμυθιού⁷. Το παραμύθι θα είχε ως αφηγητή και εικονογράφηση, εικόνες έργων του Μπιντράκα, τις οποίες θα επέλεγαν τα παιδιά από την ιστοσελίδα του.

Αρχικά συνδιαμορφώθηκε με διάλογο και συζήτηση το κοινό πλαίσιο του μύθου, οι ήρωες, η δράση και η πλοκή. Τα ονόματα των ηρώων αποφασίστηκε να σχετίζονται με τον χρόνο, διότι διαπιστώθηκε ότι το θέμα του χρόνου είχε απασχολήσει ιδιαίτερα τον ζωγράφο στις εικαστικές του αναζητήσεις. Οι προτεινόμενες ονομασίες αναγράφονταν στον πίνακα και μετά από ψηφοφορία αποφασίστηκε οι ήρωες να ονομαστούν Πολυχρόνης και Κυριακή. Ο τρόπος έναρξης του παραμυθιού συνδέθηκε με το επίκαιρο θέμα των προσφύγων. Εξάλλου δύο μαθητές του τμήματος ήταν πρόσφυγες. Συμφωνήθηκε οι ήρωες να ταξιδέψουν στην Ελλάδα και να επισκεφθούν όσα είχαμε μάθει και επιθυμεί να γνωρίσουμε από κοντά στο μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος. Η πορεία των ηρώων συμφωνήθηκε να είναι από Νότο προς Βορά και σχεδιάστηκε με μαρκαδόρο στον χάρτη της τάξης (εικ. 1). Στους άτλαντες των μαθητών εντοπίστηκαν περιοχές

Εικ. 1: Σχεδιάσαμε την πορεία των ηρώων στον χάρτη.

αρχαιολογικού, οικολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος σε κάθε γεωγραφικό διαμέρισμα (εικ. 2). Όσοι επιθυμούσαν, έκαναν έρευνα γι' αυτές σε εγκυκλοπαίδειες ή στο διαδίκτυο σε ώρες εκτός σχολείου. Συμφωνήθηκε να ενσωματωθούν στα κείμενα πληροφοριακά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από την έρευνα, καθώς και προϋπάρχουσες γνώσεις από την Ιστορία και τη Μυθολογία. Διατηρήθηκε το αίσιο τέλος των παραδοσιακών παραμυθιών και συμφωνήθηκε ότι είναι προτιμότερο να παραμείνει ο αναγνώστης στην αμφιβολία ανάμεσα στην πραγματικότητα και τ' όνειρο.

Εικ. 2: Στον άτλαντα εντοπίσαμε περιοχές με... ενδιαφέρον.

Σε επόμενο δίωρο έγινε ο χωρισμός των μαθητών σε ανομοιογενείς ομάδες και επιμερίστηκε η διαδρομή της καθεμιάς, αφού σημειώθηκε στον χάρτη της τάξης με ξεχωριστό χρώμα. Κάποιοι προτίμησαν να ικνογραφήσουν δικούς τους χάρτες και να σημειώσουν τους σταθμούς των πρωταγωνιστών (εικ. 3). Επιπλέον επιλέχθηκαν από κάθε ομάδα συγκεκριμένες εικόνες έργων από το ιστολόγιο του Μπιντράκα, ως εικονογράφηση του κειμένου τους. Έτσι θα αποφεύγονταν οι επαναλήψεις.

Στη συνέχεια τα μέλη των ομάδων οργανώθηκαν για να ενώσουν τις εικόνες και να συνθέσουν το δικό τους επεισόδιο του παραμυθιού. Στην αρχή αξιοποιήθηκε η μέθοδος της ιδεοθύελλας, ώστε να δομηθεί προφορικά και αδρομερώς το κάθε αφήγημα. Στη συνέχεια αξιοποιήθηκαν τα «εργαλεία σκέψης», διότι οι επαρκείς απαντήσεις σε αυτά αποτελούσαν

6. Μασσαγγούρας, Η. (2001). *Η Σχολική Τάξη, Β' Κειμενοκεντρική Προσέγγιση του γραπτού λόγου*. Αθήνα.

7. Μερakλής, Μ. (1986). *Το παραμύθι και το παιδαγωγικό του περιεχόμενο*. Διαδρομές, 2, 88-90.

Εικ. 3: Κάποιοι σχεδίασαν δικούς τους χάρτες.

Εικ. 4: Συνεργασίες και διαφωνίες...

τον σκελετό κάθε επεισοδίου. Η εκπαιδευτικός βοηθούσε όπου χρειαζόταν, κάνοντας συμπληρωματικές ερωτήσεις αναφορικά με τις δυσκολίες των ηρώων, τη λύση που προτείνουν τα παιδιά, την αλληλουχία των γεγονότων κ.α. Το επεισόδιο κάθε ομάδας ανέλαβε να καταγράψει σε ώρες εκτός σχολείου -μετά από προτροπή της εκπαιδευτικού- το μέλος που διέθετε τον πιο διευρυμένο γλωσσικό κώδικα. Αξίζει να επισημανθεί ότι το παιδί που ανέλαβε να γράψει το κείμενο κάθε ομάδας, το διόρθωνε για πρώτη φορά μετά από εξατομικευμένη συζήτηση με τη δασκάλα σε ώρα διαλείμματος. Σε επόμενη συνάντηση το διορθωμένο κείμενο διαβαζόταν από τον συγγραφέα στην τάξη και οι συμμαθητές σχολίαζαν όσα τους εντυπωσίασαν, καθώς και τα σημεία που παρουσίαζαν δυσκολίες στην κατανόηση. Ο συγγραφέας της ομάδας έκανε τις αναγκαίες διορθώσεις επιτόπου στο κείμενο.

Κατά τον τελευταίο σχολικό μήνα στο μάθημα της Γλώσσας διδάχθηκαν ταξιδιωτικά κείμενα (Βιβλίο Μαθητή, Δ' τεύχος). Σε αυτά εντοπίστηκε η χρήση και η λειτουργία ουσιαστικών, επιθέτων, μετοχών και ρημάτων αναφορικά με την περιγραφή συγκεκριμένων περιοχών. Αναζητήθηκαν σχήματα λόγου και λέξεις ή φράσεις που δημιουργούν έντονη συγκίνηση στον αναγνώστη και ανατρέπουν τη στατικότητα των ακίνητων τοπίων. Επιχειρήθηκε να γίνει κάτι ανάλογο στα ήδη καταγεγραμμένα κείμενα και ζητήθηκε από τα μέλη να κάνουν τροποποιητικές παρεμβάσεις ενσωματώνοντας τέτοιου είδους στοιχεία, προκειμένου να εμπλουτιστεί το κείμενό τους και, έμμεσα, ο γλωσσικός τους κώδικας. Σε όποιες ομάδες κρίθηκε αναγκαίο, η δασκάλα υποβοήθησε τη διαδικασία. Έπειτα τα κείμενα των επεισοδίων ξαναγράφτηκαν από τους ίδιους συγγραφείς-μαθητές. Η βελτίωση του γραπτού λόγου ήταν εμφανής.

Στο τέλος συζητήθηκε ο τίτλος του παραμυθιού, καταγράφηκαν οι προτάσεις στον πίνακα και μετά από πολλές διαφωνίες, αποφασίστηκε με ψηφοφορία να είναι «Οι... και οι...» (εικ. 4)

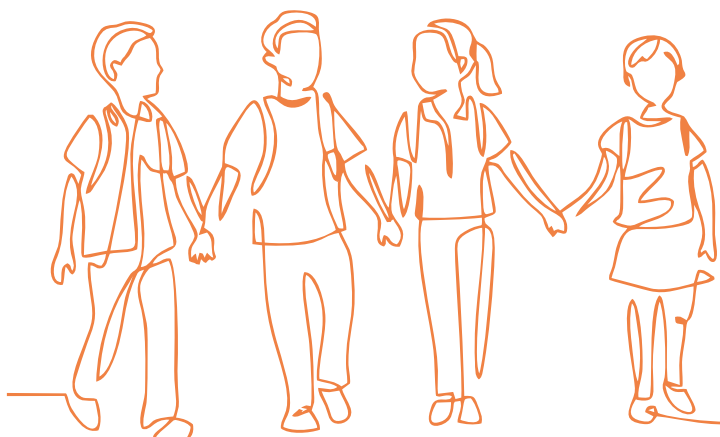
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής παρέμβασης ήταν εντυπωσιακά. Τα παιδιά με αφετηριακό ερέθισμα εικόνες έργων τέχνης του Ιωάννη Μπράκα συνέθεσαν πρωτότυπα κείμενα, τα οποία, παρόλο που είναι άνισα, συνενώθηκαν

σε ενιαίο αφήγημα. Όλοι οι μαθητές συνεργάστηκαν στις ομάδες και βίωσαν πολύτιμες εμπειρίες δημιουργικότητας χωρίς τον φόβο του λάθους. Στο τέλος της χρονιάς οι μαθητικές εργασίες συγκεντρώθηκαν σε «βιβλίο», το οποίο κατατέθηκε στη σχολική βιβλιοθήκη. Επιπλέον το ομαδικό παραμύθι, προκειμένου να αναγνωστεί και από άτομα εκτός της σχολικής αίθουσας, αναρτήθηκε στο σχολικό ιστολόγιο του διδακτικού έτους 2015-16. Οι παραπάνω δραστηριότητες ανάδειξης του μαθητικού έργου λειτουργούν ως επιπλέον κίνητρο ελεύθερης και δημιουργικής έκφρασης των μαθητών κατά την εκπαιδευτική διαδικασία⁸. Δύσκολο σημείο ήταν η διαχείριση του διδακτικού χρόνου.

Αξίζει να επισημανθεί, ότι οι δύο πρόσφυγες μαθητές που δεν μιλούσαν ελληνικά, επειδή επιθυμούσαν να συμπεριληφθούν στο ομαδικό εγχείρημα της τάξης, έκαναν ζωγραφιές ταιριαστές με την υπόθεση, τις οποίες συμφωνήσαμε να εντάξουμε στο παραμύθι στις σελίδες 18 και 22. Εν τούτοις υπήρξαν δύο μαθητές από τους δεκατέσσερις, που επέλεξαν να μην συμμετέχουν σε όλα τα στάδια του project.

Το ομαδικό παραμύθι με τίτλο: «Οι... και οι...» των συγκεκριμένων μαθητών, ίσως αποτελέσει κίνητρο για άλλα παιδιά, ώστε να δημιουργήσουν δικά τους αφηγηματικά, εικαστικά ή θεατρικά έργα, ατομικά ή σε συνεργασία με ομηλικούς ή ενηλίκους. Μπορεί, επίσης, να αξιοποιηθεί από εκπαιδευτικούς στο σύνολό του ή εν μέρει σε Εργαστήρια Δεξιοτήτων, καθώς και σε περιβαλλοντικά ή πολιτιστικά προγράμματα.

8. Ηλία, Ε. και Μασσαγγούρας, Η. (2006). Από το παιχνίδι στο λόγο: Παραγωγή παιδικών κειμένων μέσα από παιγνιώδεις δραστηριότητες. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη, Α. Φτερνιάτη, Κ. Θηβαίος (Επιμ.), *Ερευνα και Πρακτική του Γραμματισμού στην Ελληνική Κοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 307-317.

Διδακτικές επιλογές λογοτεχνικών κειμένων. Τα Φθινοπωρινά

Ελένη Α. Ηλία

Σε αυτό το τεύχος παρουσιάζονται κείμενα που διδάσκονται από την έναρξη του σχολικού έτους έως το τέλος Νοεμβρίου. Τα τρία εικονογραφημένα βιβλία που επιλέχθηκαν για να διδαχθούν το Φθινόπωρο είναι **Ο Λούκουλος τρώει μπαλόνια**, του **Ευγένιου Τριβιζά**, **Το δέντρο που έδινε**, τού **Σελ Σιλβεροστάιν** και **Το σύννεφο που έβαλε τα κλάματα** της **Σοφίας Μαντούβαλου**.

Για τα εικονογραφημένα βιβλία, μετά την ανάγνωση προσφερόταν διαδοχικά σε κάθε μαθητή το "μαγικό εισιτήριο". Πρόκειται για ένα μικρό σε μέγεθος αντικείμενο, που συνδέεται με την αφηγηματική υπόθεση, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα σε όποιους το αποκτούν, να εισέρχονται στον κόσμο της ιστορίας, να επιλέγουν το ρόλο τους σε αυτόν και να αποφασίζουν για τη δράση τους, ακολουθώντας ή ανατρέποντας την πλοκή. Η χρήση του μαγικού εισιτηρίου αποσκοπεί να παροτρύνει το σύνολο των μαθητών να εκφράσουν την ανταπόκρισή τους στα κείμενα, να εκδηλώσουν την ταύπισή τους και να ανακαλύψουν όχι μόνο οι ίδιοι αλλά και τα υπόλοιπα μέλη της σχολικής τάξης όπου ανήκουν, στοιχεία τού χαρακτήρα τους.

Το βιβλίο τού Τριβιζά (εκδόσεις Κέδρος) διαδραματίζεται σε έναν φανταστικό τόπο, τη ζούγκλα του Ζουπαζονίου, όπου κάθε Φθινόπωρο πέφτουν μπαλόνια από τα μπαλονόδεντρα. Ο ελέφαντας Λούκουλος, κύριος ήρωας του έργου, εξαιτίας της λαιμαργίας του, μπλέκεται σε μια απίστευτη περιπέτεια. Αφού τρώει μεγάλο αριθμό μπαλονιών, απογειώνεται και παρευρίσκεται στο ουράνιο πάρτι για τα γενέθλια του Ήλιου. Η ευφάνταστη πλοκή, οι χιουμοριστικοί συσχετισμοί και οι υπερρεαλιστικές αναφορές τού κειμένου ανταποκρίνονται πλήρως στην αισιόδοξη παιδική φύση, προσφέροντας παράλληλα αισθητική απόλαυση.

Τα παιδιά σε αυτήν την περίπτωση επέλεξαν να ταυτιστούν με ποικίλα πρόσωπα. Εκτός από το Λούκουλο, εξέφρασαν προτίμηση και για τον Μπολινόρ, τον ελικοπτεροκροκόδειλο, τον Μπανανία, το μπαναναπδόνι κ. ά. Όσοι μαθητές μίλησαν ως Λούκουλος, αντιμετώπισαν με άγχος στην απογείωσή του, η οποία συνέβη εντελώς ξαφνικά και ακούσια. Δήλωσαν δε ότι αποκλείεται να επαναλάβουν κάτι παρόμοιο, ακόμη και αν δεν υπάρχει άλλος τρόπος για να παραστούν στο επόμενο πάρτι του Ήλιου. Αντίθετα, τα παιδιά που υποδύθηκαν τα υπόλοιπα αφηγηματικά πρόσωπα, ανέφεραν ότι θα παροτρύνουν το Λούκουλο να επαναλάβει τη συγκεκριμένη πράξη του, την οποία εξέλαβαν ως συναρπαστική εμπειρία.

Είμαι ο Λούκουλος, είπε ένας μαθητής, και έχω επιστρέψει στη ζούγκλα. Παίζω με τους νέους μου φίλους, τα πουλιά που γνώρισα στο πάρτι του Ήλιου. Θα έρχονται πάντα εκείνα, για να κάνουμε παρέα. Εγώ δεν πρόκειται να ξαναπετάξω, γιατί άλλη φορά δεν θα φάω μπαλόνια όσο πεινασμένος και αν είμαι. Με φούσκωσαν πολύ.

Στο έργο του Σιλβεροστάιν, **Το δέντρο που έδινε** (εκδόσεις Δωρικός) παρουσιάζεται με αξιοθαύμαστη εκφραστική λιτότητα η μακροχρόνια σχέση ανάμεσα σε μια μηλιά και έναν άνθρωπο. Η ιδιότυπη αυτή σχέση στηρίζεται στη

συνεχή προσφορά του δέντρου, το οποίο στερείται τα φύλλα, τους καρπούς, τα κλαδιά, ακόμη και τον κορμό του, προκειμένου να εκπληρώσει όλες τις επιθυμίες που ο άνθρωπος κατά καιρούς εκφράζει, να εγκατασταθεί στην πόλη, να χτίσει σπίτι, να αποκτήσει ένα πλεούμενο για να ταξιδέψει. Και όταν όμως η μηλιά απομένει κούτσουρο, πιστεύει πως έχει κάθε λόγο να νιώθει ευτυχισμένη, αφού εξακολουθεί να είναι χρήσιμη στον άνθρωπο, ο οποίος ευρισκόμενος πια σε βαθιά γεράματα, συνηθίζει να κάθεταί πάνω της και να ξεκουράζεται.

Τα περισσότερα παιδιά ταυτίστηκαν με τον άνθρωπο ενώ τα υπόλοιπα επέλεξαν το ρόλο της μηλιάς. Από όποια χρονική στιγμή και αν αφηγήθηκαν την ιστορία, δήλωσαν ότι το δέντρο και ο άνθρωπος θα παρέμεναν για πάντα μαζί ή ότι αν απομακρύνονταν ο ένας από τον άλλο, αυτό θα συνέβαινε ενάντια στην επιθυμία τους. Διαβεβαίωσαν μάλιστα πως τελικά θα έβρισκαν τον τρόπο για να ζήσουν παρέα.

Ένας μαθητής ταυτίστηκε με τη μηλιά και ανέτρεψε την καθορισμένη από τον συγγραφέα πλοκή, αναφέροντας ότι παίζει κρυφτό με ένα τριαντάφυλλο, αφού το αγόρι έχει πεθάνει πριν εκείνη προλάβει να του προσφέρει τίποτα. Συμπλήρωσε ότι έχει πολλούς άλλους φίλους, ζώα και φυτά, στους οποίους χαρίζει ό, τι χρειάζονται, τα φύλλα, τους καρπούς, τα κλαδιά και τον κορμό της, επειδή τους αγαπά και την αγαπούν.

Άλλος μαθητής αφηγήθηκε: Είμαι το αγοράκι και σκαρφαλώνω στη μηλιά για να κάνω κούνια στα κλαδιά της. Την αγαπώ πολύ αλλά εκείνη δεν το ξέρει. Στεναχωριέται, επειδή πιστεύει ότι θα φύγω από κοντά της ενώ αυτό δεν θα συμβεί ποτέ. Τη βάρκα που θα φτιάξω από τον κορμό της, δεν τη θέλω για να ταξιδέψω ο ίδιος παρά για να κάνει αυτή ένα ταξίδι, όπως επιθυμεί. Εγώ δεν θα πάω μαζί της, θα μείνω παρέα με τον υπόλοιπο κορμό, για να μην είναι μόνος.

Στο "Σύννεφο" που έβαλε τα κλάματα (εκδόσεις Καστανιώτη), παρουσιάζεται ο κύκλος του νερού. Η συγγραφέας, χρησιμοποιώντας την προσωποποίηση, διευκολύνει την ταύτιση των μικρών αναγνωστών με τους υδάτινους λογοτεχνικούς ήρωές της, το ανάλαφρο συννεφάκι που βραίνει συνεχώς, τις σταγόνες της βροχής και τις νιφάδες του χιονιού. Μαθητές που υποδύθηκαν το σύννεφο, αρνήθηκαν να αποχωριστούν τις σταγόνες που κατοικούν μέσα του, ενώ άλλοι ως σταγόνες επέλεξαν να πέσουν στο χώμα, στη θάλασσα, σε δέντρα, καθώς και στα κεραμίδια, τις αυλές ή ακόμη και στους εσωτερικούς χώρους των δικών τους σπιτιών.

Μια μαθήτρια είπε: Είμαι σταγόνα της βροχής και ποτίζω ένα κόκκινο λουλούδι. Τού τραγουδάω "Το φεγγαράκι" γιατί είμαι χαρούμενη που γνωριστήκαμε και το βοήθησα να μην ξεραθεί.

Μετά τις αφηγήσεις, τα παιδιά ερωτήθηκαν γιατί κατά τη γνώμη τους το σύννεφο έβαλε τα κλάματα. Οι αποκρίσεις τους, υπερρεαλιστικές ή απλώς μεταφορικές, στο σύνολό τους εντυπωσιάζουν. Έβαλε τα κλάματα επειδή μεγάλωσε, θα προτιμούσε να είχε μείνει μικρό./Επειδή πάγωσε. Στον ουρανό κάνει πολύ κρύο./Επειδή χόντρινε. Θα ήθελε να παραμείνει ελαφρύ./Επειδή ήταν πεινασμένο και δεν είχε τίποτα να φάει ούτε αυγά που του αρέσουν πολύ./Επειδή οι φίλοι του κάθηκαν μέσα στη νύχτα και απόμεινε μόνο

του./Δεν έβαλε τα κλάματα, απλώς ήταν κρυωμένο, είχε συνάχι.

Το ποίημα, με το οποίο ασχοληθήκαμε τις πρώτες βροχερές μέρες του Νοέμβρη, έχει τον τίτλο "Ο Νοέμβρης ζωγραφίζει" και είναι της Ρένας Καρθαίου. Σε αυτό κυριαρχεί το στοιχείο της προσωποποίησης. Ο ομώνυμος μήνας ως δρων υποκείμενο εμφανίζεται να δημιουργεί με τις μπογιές και τα πινέλα του πίνακες που απεικονίζουν ένα βροχερό, μουντό τοπίο, στο οποίο εντάσσονται και οι αναγνώστες: Ο Νοέμβρης ζωγραφίζει/ κρεμασμένος στο κενό./ Κάθε πινελιά σταγόνα./ Κάθε πίνακας νερό.// Φτιάχνει με ψιλό πινέλο/τη βροχή γραμμή-γραμμή./ Στρώνει συννεφιά στα ουράνια,/ στρώνει καταχνιά στη γη.// Κι οι εικόνες ξεχειλίζουν./ Τι κακό! Τι χαλασμός!/ Μούσκεμα όσοι τις κοιτάζουν,/ λούτσα, μούσκεμα κι αυτός.

Προκειμένου τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν την ιδιότητα της ποίησης να δημιουργεί στην αντίληψή τους ποικίλες, διαφορετικές παραστάσεις, να καλλιεργεί την αποκλίνουσα σκέψη, χρησιμοποιήσαμε τα γυαλιά της Φαντασίας ως κίνητρο για να αναφερθούν στην προσωπική τους εμπειρία από την επαφή τους με τους συγκεκριμένους στίχους. Όλοι οι μαθητές φορούσαν διαδοχικά ένα πολύχρωμο σκελετό γυαλιών που ανήκει στην κυρία Φαντασία, με τα οποία μπορούσαν να "βλέπουν" συναρπαστικές εικόνες. Απαντώντας σε γενικές

ή διευκρινιστικές ερωτήσεις που έθετε ο δάσκαλος, τα παιδιά περιέγραφαν τις εικόνες που δημιουργούνταν στη σκέψη τους στο άκουσμα του ποιήματος ενώ ο δάσκαλος κατέγραφε με ακρίβεια τις αφηγήσεις τους.

Τα περισσότερα παιδιά συνέδεσαν τον εαυτό τους με τις βροχερές εικόνες που φαντάστηκαν. Προτίμησαν, δε, να τις αντικρίζουν από το παράθυρο τους, απολαμβάνοντας ταυτόχρονα τη συντροφιά των φίλων τους, τα αγαπημένα τους επιτραπέζια και ηλεκτρονικά παιχνίδια και γενικότερα, τη θαλπωρή και την ασφάλεια που προσφέρει το σπιτικό περιβάλλον.

Μια μαθήτρια στο άκουσμα των στίχων είδε τη σκυλίτσα της τη Λούσυ κάτω από ένα δέντρο να στάζει νερό. Βγήκαν τότε μαζί με την αδερφή της και τη φίλη τους, κρατώντας ομπρέλες, και την πήγαν στο σπιτάκι της να την ταΐσουν.

Μια άλλη μαθήτρια φαντάστηκε να περνά μαζί με τη φίλη της πάνω σε μια γέφυρα. Και οι δύο τους ήταν πολύ φοβισμένες, γιατί από κάτω το ποτάμι είχε φουσκώσει και ένιωθαν σαν να τις παίρνει το κύμα. Όταν έφτασαν σπίτι της, η βροχή δυνάμωσε ακόμη περισσότερο και έτσι η φίλη της έμεινε μαζί της.

Μια τρίτη μαθήτρια είδε στην πλατεία την Παναγία να περιμένει ταξί μέσα στη βροχή, κρατώντας μια γαλάζια ομπρέλα. Μαζί της ήταν και ο Χριστός που την πρόσεχε. Επειδή ήταν σκοτάδι, κρατούσαν ένα μεγάλο φακό.

Τα νέα του Συλλόγου Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας Μάνδρας-Ειδυλλίας "Πατέρας"

Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας «Πατέρας» Μάνδρας-Ειδυλλίας στηρίζει ξανά την εκπαιδευτική κοινότητα με τη δράση «Back 2 School»

Με συνέπεια στο κοινωνικό του έργο, ο **Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας «Πατέρας» Μάνδρας - Ειδυλλίας** συνεχίζει για δεύτερη χρονιά τη δράση **«Back 2 School»**, στοχεύοντας στην ουσιαστική υποστήριξη των μαθητών και των σχολείων του Δήμου.

Την περσινή χρονιά, ο Σύλλογος ανέλαβε την πρωτοβουλία να συγκεντρώσει και να διανείμει **53 σχολικά πακέτα** σε παιδιά που τα είχαν ανάγκη, προσφέροντας μια σημαντική ανάσα σε οικογένειες της περιοχής. (Περισσότερα για τη δράση εδώ: <https://shorturl.at/cUOV2>).

Φέτος, η δράση επεκτείνεται χάρη στην **πολύτιμη αρωγή της εταιρείας ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ Α.Ε.**, η οποία προσέφερε **δωρεά αποσυρθέντων ηλεκτρονικών υπολογιστών**. Οι υπολογιστές αυτοί θα καλύψουν σημαντικές ανάγκες των σχολικών μονάδων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων σε ολόκληρο τον Δήμο Μάνδρας - Ειδυλλίας.

Ήδη ο Σύλλογος βρίσκεται σε συνεννόηση με τους **Συλλόγους Διδασκόντων**, ώστε άμεσα να προχωρήσει η διανομή του εξοπλισμού στα σχολεία της **Μάνδρας, των Βιλίων, των Ερυθρών και της Μαγούλας**, προς όφελος εκπαιδευτικών και μαθητών.

Με το βλέμμα στραμμένο στην **ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας και της εκπαίδευσης**, ο Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας «Πατέρας» Μάνδρας - Ειδυλλίας δεσμεύεται να συνεχίσει και τα επόμενα χρόνια ανάλογες πρωτοβουλίες. Όπως χαρακτηριστικά τονίζουν τα μέλη του:

«Όταν το σχολείο εξυμνείται, η κοινωνία προοδεύει.»

Ξεκίνησαν οι παραδόσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών σε σχολεία της Δυτικής Αττικής από τον Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε. «Πατέρας»

Ο Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας Μάνδρας - Ειδυλλίας «Πατέρας» (Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε.) προχώρησε σήμερα, **Τρίτη 14 Οκτωβρίου**, στις **πρώτες παραδόσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών** σε σχολικές μονάδες της **Μαγούλας**, στο πλαίσιο της κοινωνικής δράσης **«Back 2 School»**.

Χάρη στη **δωρεά της εταιρείας «Αναστάσιος Μαυρογένης Α.Ε.»**, παραδόθηκαν υπολογιστές στο **1°, 2° και 3° Δημοτικό Σχολείο Μαγούλας**, με στόχο την ενίσχυση του εκπαιδευτικού έργου και την κάλυψη των αναγκών **εκπαιδευτικών και μαθητών**.

Παράλληλα, **ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής** παραδόθηκε στους **εθελοντές της Επιλεκτικής Ομάδας Ειδικών Αποστολών Κοινότητας Βιλίων (Ε.Ο.Ε.Α.)**, προκειμένου να αξιοποιηθεί για τις **επιχειρησιακές τους ανάγκες**, ενισχύοντας έτσι τη συνεργασία και την αλληλοϋποστήριξη των εθελοντικών ομάδων της περιοχής.

Η δράση θα συνεχιστεί εντός της εβδομάδας με **παραδόσεις σε σχολεία της Μάνδρας, των Βιλίων και των Ερυθρών**, ολοκληρώνοντας την πρώτη φάση διανομής του εξοπλισμού.

Ο **Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε. «Πατέρας»** εκφράζει τις θερμές του ευχαριστίες προς την εταιρεία **Αναστάσιος Μαυρογένης Α.Ε.** για την πολύτιμη συμβολή της, καθώς και προς τα μέλη και τους συνεργάτες του Συλλόγου που στηρίζουν ενεργά την προσπάθεια.

Με σταθερή δέσμευση στην **ενίσχυση της εκπαίδευσης και της τοπικής κοινωνίας**, ο Σύλλογος συνεχίζει να αποδεικνύει πως **ο εθελοντισμός και η κοινωνική αλληλεγγύη μπορούν να φέρουν ουσιαστική πρόοδο**.

Ο Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε. «Πατέρας» συμμετείχε στη Λαμπαδοδρομία «Φλόγα της Αγάπης» στη Μάνδρα

Την Κυριακή 12 Οκτωβρίου, ο Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας Μάνδρας - Ειδυλλίας «Πατέρας» (Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε.) είχε τη χαρά να συμμετάσχει στη Λαμπαδοδρομία «Φλόγα της Αγάπης», μια όμορφη και συγκινητική δράση αφιερωμένη στην **προώθηση της εθελοντικής αιμοδοσίας**.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στη **Μάνδρα**, με τη συμμετοχή φορέων και πολιτών, στέλνοντας μήνυμα **ανιδιοτελούς προσφοράς και αλληλεγγύης**. Οι εθελοντές του Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε. συνέβαλαν ενεργά στον **συντονισμό και την ασφαλή διεξαγωγή** της δράσης, σε **άριστη συνεργασία** με τον **Ποδηλατικό Σύλλογο West Coast Cycling Team** και τον **Δήμο Μάνδρας - Ειδυλλίας**.

Με πίστη στις αξίες του εθελοντισμού, ο Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε. «Πατέρας» συνεχίζει να στηρίζει και να συμμετέχει σε κάθε δράση που προάγει την **προσφορά, την αλληλεγγύη και την αγάπη προς τον συνάνθρωπο**.

Ο Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε. «Πατέρας» συμμετείχε για ακόμη μία χρονιά στα «7α Δερβένεια»

Την Κυριακή 21 Σεπτεμβρίου, ο Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας Μάνδρας - Ειδυλλίας «Πατέρας» (Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε.) βρέθηκε για ακόμη μία χρονιά στην **Οινόη και στα Βίλια**, συμμετέχοντας ενεργά στην κάλυψη του αγώνα δρόμου **«7α Δερβένεια»**.

Η παρουσία του Συλλόγου περιλάμβανε **Σταθμούς Πρώτων Βοηθειών** κατά μήκος της διαδρομής καθώς και **διευθέτηση της κυκλοφορίας**, εξασφαλίζοντας την ομαλή και ασφαλή διεξαγωγή του αγώνα.

Η ομάδα του Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε. «Πατέρας» συμμετείχε με **εννέα εθελοντές**, σε **άριστη συνεργασία** με τους συναδέλφους της **Επίλεκτης Ομάδας Ειδικών Αποστολών Κοινότητας Βιλιών (Ε.Ο.Ε.Α.)**, αποδεικνύοντας για ακόμη μία φορά την αποτελεσματικότητα της κοινής δράσης των εθελοντικών οργανώσεων της περιοχής.

Ο Σύλλογος εκφράζει **θερμές ευχαριστίες** προς τον **Δήμαρχο Μάνδρας - Ειδυλλίας, κ. Αρμόδιο Δρίκο**, τους **Αντιδημάρχους** και τα **Τοπικά Συμβούλια** για την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία τους.

Με χαμόγελα, ομαδικό πνεύμα και διάθεση προσφοράς, ο Σ.Ε.Π.Π.Μ.Ε. «Πατέρας» ανανεώνει το ραντεβού του για τα **«8α Δερβένεια 2026»!**

Τα νέα του Ποδηλατικού Συλλόγου Μάνδρας "West Coast"

Η ομάδα την **Κυριακή 18/10** συμμετείχε στο **Gran Fondo Theseus** ένας αγώνας ο οποίος στο μεγαλύτερο μέρος του διεξήχθη υπό βροχή, γεγονός το οποίο έκανε τα **85km** της διαδρομής ιδιαίτερα απαιτητικά.

Ξεχώρισαν οι αθλητές μας **Αδάμ Αλεξάνδρα** και **Νικολάου Δημήτριος** οι οποίοι κατέλαβαν την **2^η** και **3^η** **θέση** αντίστοιχα στο βάθρο της κατηγορίας τους.

Συγχαίρουμε όλους τους αθλητές μας για την προσπάθεια τους σε αυτό τον δύσκολο αγώνα.

Αποτελέσματα αγώνα

Μανωλάς Κωνσταντίνος 4^{ος} (KAT. 45-49)

Νικολάου Δημήτριος 3^{ος} (KAT. 35-39)

Βεργόπουλος Ευάγγελος 6^{ος} (KAT. 40-44)

Ντάρδας Ηρακλής 4^{ος} (KAT. 50-54)

Χατζηκανέλλος Αριστείδης 7^{ος} (KAT. 17-29)

Κοντάκος Ματθαίος 6^{ος} (KAT. 17-19)

Αδάμ Αλεξάνδρα 2^η (KAT. Γυναικών)

23^η Λαμπαδηδρομία Εθελοντών Αιμοδοτών. Πρόκειται για μια ετήσια δράση της **Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συλλόγων Εθελοντών Αιμοδοτών (Π.Ο.Σ.Ε.Α.)**, η οποία ξεκίνησε το 2002 με σκοπό την ευαισθητοποίηση και προώθηση της εθελοντικής αιμοδοσίας. Η **"Φλόγα της Αγάπης"** ταξιδεύει σε όλη την Ελλάδα, περνώντας από διάφορες πόλεις, σε μια γιορτή για την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Μετά από πρόσκληση του Δήμου Μάνδρας - Ειδυλλίας ο σύλλογος μας είχε την χαρά και την τιμή να συμμετέχει και να μεταφέρει την φλόγα με έναν ξεχωριστό τρόπο που είναι το ποδήλατο. Τα παιδιά της ακαδημίας μας, έδωσαν το μήνυμα της αλληλεγγύης και της ελπίδας.

Ανάβαση Βίλια Κιθαιρώνα 2025 Στα Χνάρια του Οιδίποδα

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε την **Κυριακή 5 Οκτωβρίου** η ποδηλατική διοργάνωση **«Ανάβαση Βίλια Κιθαιρώνα 2025»**, που φιλοξενήθηκε στα πανέμορφα **Βίλια Αττικής** και τερμάτισε στην κορυφή του **Κιθαιρώνα**.

Τον αγώνα διοργάνωσε η ομάδα μας με την έγκριση της **ΕΟΠ** υπό την αιγίδα του **Δήμου Μάνδρας Ειδυλλίας**, συγκεντρώνοντας πλήθος αθλητών από διάφορες κατηγορίες και περιοχές.

Η διαδρομή των 13,9 χιλιομέτρων πρόσφερε δυνατές στιγμές και έντονο συναγωνισμό, μέσα σε ένα μοναδικό φυσικό τοπίο.

Τις απονομές των μεταλλίων και επάθλων στους νικητές πραγματοποίησαν ο **Δήμαρχος Μάνδρας-Ειδυλλίας, κ. Αρμόδιος Δρίκος**, ο οποίος συνεχάρη τους συμμετέχοντες και τους διοργανωτές για την άρτια διεξαγωγή του αγώνα και η **Αντιδήμαρχος Ξανθή Ρούση Παππά**, η **πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κα Ελίνα Μακρυνώρη** και η **τοπική σύμβουλος κα Καλομοίρα Κώνστα**.

Θερμά συγχαρητήρια σε όλους τους ποδηλάτες, τους εθελοντές και τους υποστηρικτές που συνέβαλαν στην επιτυχία της φετινής διοργάνωσης!

Η ομάδα μας το **Σάββατο 4/10** συμμετείχε στο **Τοπικό Πρωτάθλημα Ορεινής Ποδηλασίας ΧCO & ΧCC** με 17 αθλητές.

Ο αγώνας διεξήχθη από την **Τοπική Επιτροπή Ποδηλασίας Αττικής (Τ.Ε.Π.Α.)** σε συνεργασία με τον **Ποδηλατικό Δρομικό Σύλλογο «Οδυσσεάς» Πετρούπολης** και τον **Σύλλογο φίλων Αθλητισμού Γέρακα (ΣΥ.Φ.Α.ΓΕ.)**, στο **Έλιον Αττικής**.

Η παρουσία της ομάδας μας ήταν δυναμική, αφού μεγάλο μέρος των αθλητών βρέθηκαν στις πρώτες θέσεις των κατηγοριών τους.

Συγχαίρουμε όλους τους αθλητές μας για την προσπάθειά τους σε αυτόν τον δύσκολο αγώνα και ιδιαίτερα τους μικρούς αθλητές της ακαδημίας μας.

Αποτέλεσμα αγώνα

Κατηγορίας Ανδρών

Σκόρδας Ιωάννης 3^{ος}

Χατζικανέλλος Αριστείδης 2^{ος}

Κατηγορία Μάστερ Α

Νικολάου Δημήτριος 2^{ος}

Κατηγορία Μάστερ Β

Βεργόπουλος Ευάγγελος 4^{ος}

Μανωλάς Κωνσταντίνος 5^{ος}

Πλόκας Ηλίας 8^{ος}

Κιτσαντάς Κωνσταντίνος 10^{ος}

Κατηγορία Μάστερ Γ

Μπαλάσκας Τάκης 2^{ος}

Νταρδας Ηρακλής 4^{ος}

Κούτουβος Φώτιος DNF

Μίνι μικρά κορίτσια

Νάντια Καραβούλια 3^η

Κατηγορία μίνι μεγάλα αγόρια

Παπακωνσταντίνης Πέτρος 13^{ος}

Κατρακίλης Ιερεμίας 19^{ος}

Ντάρδας Παναγιώτης 20^{ος}

Παπαδημητρίου Δημήτριος 21^{ος}

Κατηγορία παιδιά

Κιτσαντάς Ιάσωνας 9^{ος}

Κατηγορία παμπαίδες

Παπακωνσταντίνης Νικόλαος 24^{ος}

Η ομάδα μας το **Σάββατο 27/9** συμμετείχε στο **Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Ορεινής Ποδηλασίας XC Marathon** με έξι αθλητές.

Ο αγώνας διεξήχθη από την ομάδα **TALOS ANEKLINES**, σε συνεργασία με την **Ελληνική Ομοσπονδία Ποδηλασίας** στον **Βατόλακκο Χανίων**.

Ο αθλητής μας **Τάκης Μπαλάσκας** κάνοντας έναν εξαιρετικό αγώνα κατάφερε να κατακτήσει την **δεύτερη θέση** στην κατηγορία Μάστερ Γ.

Συγχαίρουμε όλους τους αθλητές μας για την προσπάθειά τους σε αυτό τον δύσκολο αγώνα.

Σημαντική ήταν η προσφορά του συνοδού της ομάδας **Βεργόπουλου Ευάγγελου** που φρόντισε να μην λείψει τίποτα από τους αθλητές μας.

Αποτέλεσμα

Κατηγορίας Ανδρών

Σκόρδας Ιωάννης 11^{ος}

Λινάρδος Γεώργιος 12^{ος}

Κατηγορία Γυναικών

Αδάμ Αλεξάνδρα 5^η

Βάθη Δέσποινα 6^η

Κατηγορία Μάστερ Γ

Μπαλάσκας Τάκης 2^{ος}

Ντάρδας Ηρακλής DNF

Εξαιρετική ήταν η εμφάνιση του αθλητή μας **Λεβέντη Χρήστου** στην **32^η Ανάβαση Ανατολής**.

Ο Χρήστος κατέκτησε την **τετάρτη θέση** της κατηγορίας του!

Την **Κυριακή 21/09/2025** η ομάδα μας με τους αθλητές **Ντάρδα Ηρακλή, Αδάμ Αλεξάνδρα, Χατζικανέλλο Αριστείδη και Ματθαίο Κοντάκο** συμμετείχε στην **«11^η Ανάβαση Φυλής - Μουστάκης Φώτης»**.

Ο αγώνας διεξήχθη από τον **Α.Σ. Άλφα Καλλιθέας** και την **Ποδηλατική Ένωση Παλαίμαχων Αθλητών (Π.Ε.Π.Α.)**, στην **Φυλή Αττικής**.

Η Αλεξάνδρα ξεχώρισε καθώς κατάφερε να κατακτήσει την τρίτη θέση στην κατηγορία γυναικών. Συγχαίρουμε όλους τους αθλητές μας για την προσπάθειά τους.

Μοναδική η σχέση με τον Θεό

Του αρχιμ. Ιακώβου Κανάκη

Η ανάγκη να εκφράσει ο άνθρωπος τα συναισθήματά του είναι πανανθρώπινη και ξεκινάει από την δημιουργία του. Όταν στην Γένεση διαβάζουμε την έκπληξη του Αδάμ, όταν βλέπει για πρώτη φορά την Εύα παρατηρούμε ότι εκφράζεται με ποιητικό τρόπο. Λέει: «Αυτό επιτέλους είναι κόκαλο από τα κόκαλά μου και σάρκα από την σάρκα μου...» (2,23). Αισθάνεται έντονα την διάθεση να θαυμάσει αυτό που ο Θεός του χαρίζει.

Σε όλα τα βιβλία της Αγίας Γραφής έχουμε παραδείγματα που οι συγγραφείς εκφράζουν με ζωηρές εικόνες και με ιδιαίτερες λέξεις και έννοιες αλήθειες που ζουν. Η χαρά, η λύπη, η ελπίδα, η απογοήτευση είναι μερικά από αυτά που χαρακτηρίζουν την ανθρώπινη ύπαρξη και αποτυπώνονται ακόμα και στα Ιερά μας βιβλία. Από όλα αυτά τα βιβλία, οι Ψαλμοί έχουν έναν ιδιαίτερο τρόπο να εκφράζουν την ανθρώπινη καρδιά. Στους 150 Ψαλμούς του ο Δαβίδ και οι υπόλοιποι ιεροί συγγραφείς καταγράφουν τις θείες εμπειρίες τους, αλλά και ανθρώπινα βιώματα που αφορούν στην καθημερινή τους ζωή.

Στον 87° Ψαλμό γίνεται ιδιαίτερη αναφορά για το πως ένας άνθρωπος αντιμετωπίζει την σωματική του ασθένεια, η οποία όμως μπορεί να είναι ταυτόχρονα και ψυχική. Πρόκειται με βάση τους ειδικούς για την περιγραφή ενός ανθρώπου, ο οποίος πάσχει από λέπρα και η κατάσταση της υγείας του συνεχώς επιδεινώνεται. Ταυτόχρονα και οι ψυχικές του δυνάμεις τον έχουν εγκαταλείψει και νιώθει ότι είναι ένα βήμα από τον θάνατο. Διαβάζουμε: « Η ψυχή μου είναι γεμάτη πόνους, και η ζωή μου ζύγωσε στο θάνατο» (87,4).

Ο ποιητής μας τονίζει την αίσθησή του ότι τον λογαριάζουν σαν νεκρό και βρίσκεται σαν αυτούς που μένουν άταφοι στα πεδία των μαχών. Αναφέρει το κείμενο: «Παρατημένος μέσα στους νεκρούς, αυτούς που κείτονται στον τάφο» (87,6). Εκτός της τόσης οδύνης που τον κάνει να μοιάζει ετοιμοθάνατος, ο ποιητής του Ψαλμού έχει μείνει μόνος του. Δεν υπάρχουν πρόσωπα από την οικογένειά του ή φίλοι του, οι οποίοι βρίσκονται κοντά του για να στηρίξουν και αυτό επιβαρύνει την ύπαρξή του. Αναφέρει το κείμενο: «Μάκρυνες από εμένα τους γνωστούς μου, με έκανες να είμαι φρίκη για τα μάτια τους...» (87,9). Μάλιστα, για αυτήν απομάκρυνση πιστεύει ότι ευθύνεται ο Θεός. Φαίνεται και σε άλλους στίχους του Ψαλμού ότι ο ποιητής θεωρεί ότι ο Θεός κρύβεται γενικότερα πίσω από όλη την δυσκολία του.

Όμως, ενώ αυτό συμβαίνει, ταυτόχρονα μόνο στον Θεό βλέπει Αυτόν που μπορεί να έρθει και να του δώσει λύση στην μεγάλη του δοκιμασία. Αυτόν κατηγορεί για ό, τι περνάει, αλλά αυτός πάλι είναι και η μοναδική του ελπίδα. Απευθύνεται στο Θεό όχι με λόγο απλό και σιγανά, αλλά με κραυγή, με όλο του το είναι, γι' αυτό και χρησιμοποιεί την λέξη «Εκέκραξα». Φώναξε δυνατά! Αναγνωρίζει τα λάθη του και λέει: «Άθλιος είμαι εγώ και από τα νιάτα μου στο θάνατο κοντά...» (87,16). Ενώ νοιώθει να έρχονται τα προβλήματα το ένα πίσω από το άλλο, διαδοχικά, τρέχει στο Θεό και ζητάει βοήθεια. Χρησιμοποιεί δύο εικόνες για τα σοβαρά ζητήματα που ζητά να βοηθηθεί. Τα παρομοιάζει με «πυρωμένες θύελλες» που θα τον εξοντώσουν, όπως και με «νερά» που έρχονται κατά πάνω του από όλες τις μεριές και τον σφίγγουν μέσα σε κλοιό, τον απειλούν.

Και πάλι, παρά τα τόσα δύσκολα που τον κατακλύζουν, γλαφυρά περιγράφει και ουσιαστικά ομολογεί ότι ο Θεός είναι η μόνη του ελπίδα.

